

فضیلت عید سعید فطر در روایات و احادیث

21 فروردین 1403

در روایتی طولانی در فضیلت ماه رمضان، از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است:

«فَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الْفِطْرِ وَ هِيَ تُسَمَّى لَيْلَةَ الْجَوَائِزِ أَعْطَى اللَّهُ الْعَامِلِينَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ» ؛ و چون شب عید فطر- که شب جوائز نام دارد- فرا رسد، خداوند پاداش عمل کنندگان را بدون حساب و شمارش ببخشد.

«فَإِذَا كَانَتْ غَدَاةُ يَوْمِ الْفِطْرِ بَعَثَ اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ فِي كُلِّ الْبِلَادِ فَيَهْبِطُونَ إِلَى الْأَرْضِ وَ يَقِفُونَ عَلَى أَفْوَاهِ السِّكِّ فَيَقُولُونَ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ أَخْرَجُوا إِلَى رَبِّ كَرِيمٍ يَعْطَى الْجَزِيلَ وَ يَغْفِرُ الْعَظِيمَ :

و چون صبح روز عید فرا رسد خداوند فرشتگان را به همه ی شهرها بفرستد. پس در زمین فرود آیند و سر کوچه ها و گذرها بایستند و [با صدایی که آن را همه ی آفریده های خدا جز جن و آدمیان می شنوند] گویند: ای امت محمد! به سوی پروردگار کریم [برای نماز عید] بیرون شوید که او پاداش فراوان دهد و گناهان بزرگ را بیامرزد.

«فَإِذَا بَرَزُوا إِلَى مُصَلَّاهُمْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ: مَلَائِكَتِي! مَا جَزَاءُ الْأَجِيرِ إِذَا عَمِلَ عَمَلَهُ؟ قَالَ: فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ: إِلَهْنَا وَ سَيِّدُنَا! جَزَاؤُهُ أَنْ تُؤْفَى أَجْرُهُ.» ؛

و چون سوی محلّ برگزاری نماز عید روند خدا عزّ و جلّ به فرشتگان فرماید: ای فرشتگان من! مزد کارگر- چون کار خود را انجام دهد- چیست؟ عرضه دارند: معبودا و سید! این که مزدش را کامل پرداخت کنی.

«قَالَ: فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: فَإِنِّي أَشْهَدُكُمْ مَلَائِكَتِي أَنِّي قَدْ جَعَلْتُ ثَوَابَهُمْ عَنْ صِيَامِهِمْ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ قِيَامِهِمْ فِيهِ رِضَايَ وَ مَغْفِرَتِي» ؛

خداوند عزّ و جلّ فرماید: شما را گواه می گیرم که من پاداش روزه ی رمضان و نمازشان را خشنودی و آمرزش خود از ایشان قرار دادم.

و چون سوی محلّ برگزاری نماز عید روند خدا عزّ و جلّ به فرشتگان فرماید: ای فرشتگان من! مزد کارگر- چون کار خود را انجام دهد- چیست؟ عرضه دارند: معبودا و سید! این که مزدش را کامل پرداخت کنی

«وَ يَقُولُ: يَا عِبَادِي سَلُونِي فَوْعِزَّتِي وَ جَلَالِي لَا تَسْأَلُونِي الْيَوْمَ فِي جَمْعِكُمْ لِآخِرَتِكُمْ وَ دُنْيَاكُمْ إِلَّا أُعْطِيَتْكُمْ» ؛

و خداوند [خطاب به بندگان خویش] می فرماید: ای بندگان من! [هر چه می خواهید] از من بخواهید که به عزت و جلال خودم سوگند که امروز در این اجتماع خویش، هر چه برای دنیا و آخرت خود بخواهید

عطا می کنم.

«وَعِزَّتِي لَأَسْتُرَنَّ عَلَيْكُمْ عَوْرَاتِكُمْ مَا رَاقَبْتُمُونِي وَ عِزَّتِي لَأَجْرْتُكُمْ وَ لَا أَفْضَحُكُمْ بَيْنَ يَدَيِ أَصْحَابِ الْخُلُودِ
» ؛

و به عزت و جلال خودم سوگند تا وقتی که مرا مراقب خود بدانید [و از من بترسید] شما را در پناه می گیرم و نزد کسانی که در دوزخ جاودانند رسوایتان نسازم.

«انصَرِفُوا مَغْفُوراً لَكُمْ قَدْ أَرْضَيْتُمُونِي وَ رَضِيتُ عَنْكُمْ » ؛

باز گردید که آمرزیده شدید همانا مرا خشنود کردید و من از شما خشنود شدم.

«قَالَ: فَتَفَرَّحُ الْمَلَائِكَةُ وَ تَسْتَبْشِرُ وَ يَهْنِئُ بَعْضُهَا بَعْضاً بِمَا يُعْطَى اللَّهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ إِذَا أَفْطَرُوا » ؛

در ادامه می فرماید: پس فرشتگان به خاطرآنچه- که خداوند در روز عید فطر به این امت ارزانی فرموده است- شاد می شوند و به یکدیگر بشارت داده و تبریک گویند.

(امالی مفید مجلس 27 ص 232)

❏ رَوَى جَابِرٌ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ [صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ]:

جابر از امام باقر علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فرمود:

«إِذَا كَانَ أَوَّلُ يَوْمٍ مِنْ شَوَّالٍ نَادَى مُنَادٌ: يَا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ اغْدُوا إِلَى جَوَائِزِكُمْ» ؛

چون روز اول شوال فرا می رسد منادی ندا می کند: ای مؤمنان در این صبحگاه بشتابید برای جوایزتان [که به پاداش عبادات رمضان می دهند].

ثُمَّ قَالَ: يَا جَابِرُ جَوَائِزُ اللَّهِ لَيْسَتْ كَجَوَائِزِ هَؤُلَاءِ الْمُلُوكِ ثُمَّ قَالَ: هُوَ يَوْمُ الْجَوَائِزِ

سپس فرمود: ای جابر جوایز خداوند متعال که مانند جوایز این پادشاهان نیست. آنگاه فرمود: امروز روز جائزه است.

(من لا يحضره الفقيه ج 1 ص 511 ح 1478)

همانا خداوند عزّ و جلّ ماه رمضان را میدان مسابقه برای بندگان خود قرار داده است تا با طاعت و عبادت خود برای رسیدن به رضوان و خشنودی خداوند از یکدیگر پیشی بگیرند. پس گروهی در این میدان تاختند و به خشنودی الهی فائز شدند و عده‌ای دیگر عقب افتادند و تقصیر کردند و زیان دیدند.

«نَظَرَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى أَنْاسٍ فِي يَوْمٍ فَطَرِ يَلْعَبُونَ وَ يَضْحَكُونَ فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ وَ التَّفَتَ إِلَيْهِمْ» :

امام حسن مجتبی علیه السلام در روز عید فطر گروهی را دید که مشغول بازی و خنده بودند. پس در حالی که به آنان اشاره می‌کرد به اصحاب خویش فرمود:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ مِضْمَارًا لِيَخْلُقَ فِيهِ يَسْتَبِقُونَ فِيهِ بِطَاعَتِهِ إِلَى رِضْوَانِهِ فَسَبَقَ فِيهِ قَوْمٌ فَفَازُوا وَ تَخَلَّفَ آخَرُونَ فَخَابُوا

همانا خداوند عزّ و جلّ ماه رمضان را میدان مسابقه برای بندگان خود قرار داده است تا با طاعت و عبادت خود برای رسیدن به رضوان و خشنودی خداوند از یکدیگر پیشی بگیرند.

پس گروهی در این میدان تاختند و به خشنودی الهی فائز شدند و عده‌ای دیگر عقب افتادند و تقصیر کردند و زیان دیدند.

فَالْعَجَبُ كُلُّ الْعَجَبِ مِنَ الضَّاحِكِ اللَّاعِبِ فِي الْيَوْمِ الَّذِي يَنَابُ فِيهِ الْمُحْسِنُونَ وَ يَخِيبُ فِيهِ الْمُقْصِرُونَ

پس شگفتا و بسیار شگفتا از آن‌که به خنده و بازی مشغول باشد در چنین روزی که نیکوکاران در این روز پاداش می‌یابند و تقصیرکاران زیان می‌بینند.

وَ أَيْمُ اللَّهِ لَوْ كُشِفَ الْغِطَاءُ لَشُغِلَ مُحْسِنٌ بِإِحْسَانِهِ وَ مُسِيءٌ بِإِسَاءَتِهِ

و قسم به خدا که اگر حجاب از میان برخیزد و پرده کنار رود بی‌تردید و حتما نیکوکار مشغول نیکوکاری خود شود و بدکردار گرفتار زشتکاری خود باشد.

(من لا يحضره الفقيه ج 1 ص 511 ح 1479)